

21.

Wartość i znaczenie dzieciństwa

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

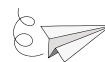
Poznanie sfery uczuciowej

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Poznanie własnej osobowości przez sięganie do przeżyć z dzieciństwa

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Charakterystyka głównych etapów wieku dziecięcego: wiek prenatalny, niemowlęctwo, dziecko od roku do trzech lat, wiek przedszkolny, wiek szkolny – do okresu dojrzewania.

- Dynamika rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka. Potrzeba miłości w życiu dziecka i jej odwzajemnianie.
- Uczucia przynależą do natury człowieka.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Pomiedzy dzieciństwem a wiekiem dorastania i dojrzewania trwa ciągłość biologiczna, historyczna i emocjonalna.
- Poczucie bezpieczeństwa w wieku dziecięcym wpływa na stan psychiki ucznia.
- Każde dziecko ma prawo do przeżywania wartości wieku dziecięcego.

Zasady

- Szanuję rodziców. Dziękuję im za dar życia.
- Kocham moje rodzeństwo i jestem pozytywnie nastawiony do innych dzieci.
- Mam dobry kontakt z małymi dziećmi.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Każde dziecko wychowuje się i kształtuje w atmosferze miłości¹.
- Wszystkie dzieci mają prawo do jednakowej miłości rodziców.
- Okres dziecięctwa rzutuje na całe emocjonalne życie człowieka.
- W rodzinie wielodzietnej następuje szybsze i głębsze uspołecznienie dziecka.

Zasady

- Kocham moje dzieci miłością odpowiedzialną.
- Wychowuję nasze dzieci dla innych, dla nich samych, nie dla nas – rodziców.

¹ „Wychowawcze oddziaływanie rodziców jest tak ważne, że trudno je czymkolwiek zastąpić. Do rodziców należy bowiem stworzenie takiej atmosfery rodzinnej, przepojonej miłością i szacunkiem dla Boga i ludzi, która sprzyjałaby spójnemu osobowemu i społecznemu wychowaniu dzieci. Dlatego rodzina jest pierwszą szkołą cnót społecznych potrzebnych każdemu społeczeństwu”. DWCH 3.

- Zapewniam moim i wszystkim innym dzieciom poczucie bezpieczeństwa.
- Stosujemy metody wychowawcze: dialog, dobry przykład, odpowiedzialność za każdy dzień dziecka, wspólne odkrywane wartości i wdrażanie ich w życie.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Okres dzieciństwa wychowanków trwale kształtuje właściwości charakterologiczne.
- Znajomość dzieciństwa wychowanków pomaga zrozumieć ich obecne zachowanie.
- Właściwe relacje z dzieckiem świadczą o bogactwie duchowym dorosłego człowieka.

Zasady

- W szkole staram się wprowadzić właściwe relacje pomiędzy starszymi i młodszymi uczniami.
- Na moich wychowanków patrzę z perspektywy mojej rodziny. Traktuję ich jak własne dzieci.

- Wyodrębniam różnice charakterologiczne wychowanków i różnice w ich indywidualnym rozwoju.
- Stosuję zasady psychologii rozwojowej, pomagam wychowankom w przechodzeniu z jednego okresu rozwojowego do drugiego (z dzieciństwa do wieku młodzieńczego).

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Każdy z uczniów zastanawia się, czy pamięta jakieś wydarzenie, które wywarło wpływ na jego zainteresowania. Można dokonać oceny tych wydarzeń w świetle obecnego stanu wiedzy i stanu dojrzałości emocjonalnej.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Rozwój emocjonalny człowieka przebiega we właściwy sposób. Dzieci mają poczucie własnej wartości² oraz poczucie bezpieczeństwa. Szanują swoich rodziców i ich wkład w wychowanie³. Okazują wdzięczność za zapewnienie szczęśliwego dzieciństwa.

1.10. ZAGROŻENIA

Często dzieci są obciążone kompleksami wyniesionymi z domu rodzinnego. Istnieje ryzyko przeniesienia, przedłużenia okresu dzieciństwa na wiek młodzieńczy. Charakteryzuje się to brakiem odpowiedzialności, niechęcią do podejmowania dorosłych decyzji. Traktuje się dzieciństwo jako jedyny, szczęśliwy okres w życiu. Zagrożeniem może również być niechęć do dzieci, nieuzasadniona agresja do młodszego rodzeństwa. Pojawia się niezdrowa rywalizacja

² „Troszcząc się o każde dziecko przychodzące na świat i otaczając je czułą i rzetelną opieką, Kościół wypełnia swoje podstawowe posłannictwo; powołany jest bowiem do objawienia i przedstawienia na nowo w dziejach przykładu i przykazania Chrystusa Pana, który postawił dziecko w samym centrum Królestwa Bożego, mówiąc: «Dopuszczcie dzieci i nie przeszkadzajcie im przyjsć do Mnie; do takich bowiem należy Królestwo Niebieskie»”. Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę. Z nauczania Ojca Świętego o miłości, małżeństwie, rodzinie*, red. M. Węclawski, wyd. Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 1983, s. 58.

³ „Żaden okres naszego życia nie jest zamknięty sam dla siebie. Dzieciństwo wnosi nawyki i przyzwyczajenia w wiek młodzieńczy, pełen emocji i pragnień, ten z kolei swoim entuzjazmem ubogaca rozważny wiek dojrzały, jego zaś bogactwo owocuje doświadczeniem i mądrością starości”. *Człowiek – osoba – płeć*, dz. cyt., s. 126.

wśród rodzeństwa. Młodzież często wykazuje egoistyczne nastawienie i duże wymagania wobec innych (rodziców, rodzeństwa, kolegów).

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Dziecko, niezależnie od wieku: dziecko poczęte, noworodek, niemowlę, małe dziecko, uczeń itd., jest wartością samą w sobie. Zawsze jesteśmy dziećmi naszych rodziców, którzy otaczają nas opieką, akceptacją i miłością. Pierwszym środowiskiem zaspokojenia podstawowych potrzeb i rozwoju jest dom, a w miarę upływu czasu, staje się nim: szkoła, Kościół, instytucje państwowe. Specyfika psychofizyczna człowieka zakłada stopniowy, lecz nieustanny rozwój psychiczny, fizyczny, duchowy. Wartości, z jakimi człowiek spotyka się w dzieciństwie, rzutują na życie dorosłe. Odpowiedzialni rodzice znają i stosują zasady psychologii rozwojowej, aby mądrze towarzyszyć swoim dzieciom w procesie dorastania.

Dom rodzinny jest pierwszym miejscem, w którym dziecko spotyka się z wiarą. Z sakramentu małżeństwa wynika, że małżonkowie są zobowiązani do wychowania dzieci w wierze i do wykazywania troski o rozwój tej wiary. Dzieci,

wychowując się w rodzinie w atmosferze miłości, szacunku i w wierze, uczą się dorosłego życia.

Mały człowiek nie jest w stanie sam o siebie zadbać, dlatego konieczna jest jego ochrona. W domu rodzinnym dziecko czuje się bezpiecznie.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

„Rany Julek. O tym jak Julian Tuwim został poetą” autorstwa Agnieszki Frączek to napisana ciekawym językiem barwna historia życia Juliana Tuwima. Dodatkowym walorem tej publikacji jest to, że autorka zamieściła w niej wiersze i żarty. Każdy mały uczeń z przyjemnością przeczyta tę lekturę. Przy okazji dowie się, że z małego rozrabiaki może wyrosnąć naukowiec, pisarz, polityk itd. Agnieszka Frączek to doktor habilitowana językoznawstwa, germanistka i leksykograf. Pracuje na Uniwersytecie Warszawskim. Znakiem rozpoznawczym jej książek dla dzieci jest popularyzacja wiedzy o współczesnej polszczyźnie. Pisze o homonimach, frazeologizmach, przysłowiaach, błędach językowych. Wydała serię książek logopedycznych.

Tuwim przez całe dorosłe życie tęsknił za inowłodzkimi psotami, za tamtą beztroską, zapachem łąk, jabłkowitym grzbietem ulubionej kobyłki i smakiem ziemniaków. Tęsknił podczas wieloletniego pobytu w Nowym Jorku i później, kiedy wiosną 1946 roku wrócił do Polski i zamieszkał w Warszawie. „Lata inowłodzkie – to lata najszcześniejsze”, pisał we wspomnieniach. Inowłodzkie klimaty przewijają się zresztą nie tylko we wspomnieniach Tuwima, łatwo je odkryć także w poezji – i tej dla dzieci, i tej dla dorosłych. Poeta nie zawsze pisał o Inowłodzu wprost, nie zawsze wymieniał jego nazwę. Ale to na pewno tam, nie gdzie indziej, tylko właśnie na inowłodzkiej łące leżał sobie Dyzio marzyciel i obserwował obłoczki z waniliowego kremu.

A. Frączek, *Rany Julek. O tym jak Julian Tuwim został poetą*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2013, s. 35.

Julian Tuwim z rozrzwiniem wspominał swoje dzieciństwo i młodość. Pisał: „Lata inowłodzkie – to lata najszcześniejsze”. Widać, jak silnie wspomnienia przynależą do ludzkiej natury. Kiedy człowiek jest już starszy, poznaje własną osobowość przez sięganie do przeżyć z dzieciństwa. Nie da się bowiem oddzielić wczesnych lat życia od późniejszych. Pomiedzy dzieciństwem a wiekiem dojrzewania trwa ciągłość biologiczna i emocjonalna.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Co to znaczy: „Jeśli się nie odmieniecie i nie staniecie jak dzieci, nie wejdzicie do królestwa niebieskiego”? Czyż Pan Jezus nie stawia dziecka za wzór także ludziom dorosłym? Jest coś takiego w dziecku, co winno się odnaleźć we wszystkich ludziach, jeżeli mają wejść do królestwa niebieskiego. Niebo jest dla tych, którzy są tak prości jak dzieci, tak pełni zawierzenia jak one, tak pełni dobroci i czystości. Tylko tacy mogą odnaleźć w Bogu swojego Ojca i stać się za sprawą Jezusa również dziećmi Bożymi.

Jan Paweł II, *Tra pochi giorno. List do dzieci w Roku Rodziny*, 2, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, dz. cyt.

Jan Paweł II, *Chronicь dzieciństwo dla dobra społeczeństwa. Przemówienie do dziennikarzy europejskich, 13.01.1979, w: tegoż, Nauczanie papieskie II, 1, 1979, dz. cyt., s. 26.*

W gruncie rzeczy mówiąc o prawach dziecka mówimy o obowiązkach rodziców i wychowawców pozostających na służbie dziecka i jego naczelnego interesu; dorastając jednak dziecko musi uczestniczyć w swym własnym rozwoju, podejmując odpowiedzialność zgodną ze swymi możliwościami. Nie można również zaniechać mówienia mu o spoczywających na nim obowiązkach wobec innych i społeczeństwa.

Por. 1Kor 14,20; 1P 2,2; Łk 18,15-17.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

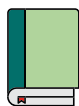
On przywołał dziecko, postawił je przed nimi i rzekł: „Zaprawdę, powiadam wam: Jeśli się nie odmienicie i nie staniecie jak dzieci, nie wejdziecie do królestwa niebieskiego. Kto się więc uniży jak to dziecko, ten jest największy w królestwie niebieskim. A kto by jedno takie dziecko przyjął w imię moje, Mnie przyjmuje (Mt 18,2-5).

Por. KKK 2214; 2223-2226; 2228; 2251.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Rodzice powinni uważać swoje dzieci za dzieci Boże i szanować je jako osoby ludzkie. Wychowują oni swoje dzieci do wypełniania prawa Bożego, ukazując samych siebie jako posłusznych woli Ojca niebieskiego (KKK 2222).

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

Bertrand C., *Pierwsze dwa lata. Co się dzieje pomiędzy matką, ojcem i dzieckiem*, tłum. E. Modzelewska, wyd. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003.

Bilicki T., *Dziecko i wychowanie w pedagogii Jana Pawła II*, wyd. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2005.

Człowiek – osoba – płeć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja „Pomoc Rodzinie”, Łomianki 1998.

Dobson J., *Dzieci i wychowanie. Pytania i odpowiedzi*, tłum. A. Nizińska, wyd. Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 1997.

- Dobson J., *Jak budować poczucie własnej wartości w swoim dziecku?*, tłum. A. Gandecki, wyd. Pojednanie, Lublin 2005.
- Dobson J., *Powrót do domu*, tłum. H. Stochniałek, wyd. Palabra, Warszawa 2000.
- Jan Paweł II, *Chronić dzieciństwo dla dobra społeczeństwa*. Przemówienie do dziennikarzy europejskich, 13.01.1979, w: tegoż, *Nauczanie papie-skie II*, 1, 1979, red. F. Kniołek, wyd. Pallottinum, Poznań 1990, s. 26-28.
- Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę. Z nauczania Ojca Świętego o miłości, małżeństwie, rodzinie*, red. M. Węclawski, wyd. Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 1983.
- Jan Paweł II, *Tra pochi giorno*. List do dzieci w Roku Rodziny, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 431-436.
- Kornas-Biela D., *Oblicza dzieciństwa*, wyd. TN KUL, Lublin 2001.
- Sobór Watykański II, Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 314-324.

